

Η ΕΥΤΕΡΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ME

Φυλλίδ. 60.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

Τόμος. Γ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΝ 46 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1850.

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΑΘΩΝΟΣ.

(Συνέχεια και τέλος.)

Ἐπρότεινα εἰς τοὺς μοναχοὺς νὰ μοὶ πωλήσωσι τὰ τρία ἐκεῖνα βιβλία, προσθεῖς ἐπίτηδες καὶ τρεῖς κυλίνδρους περγαμηνούς, περιέχοντας λειτουργίας καὶ τροπάρια. Οἱ δὲ συμβούλιον συστήσαντες καθ' ἑαυτοὺς μὲ ἠρώτησαν τί ἄρα εὗρισκον εἰς τὰ βιβλία ἐκεῖνα κ' ἤθελαν νὰ τ' ἀγοράσω· μετὰ ταῦτα πάλιν συσκεφθέντες μ' ἠρώτησαν ποῖον ἐξ αὐτῶν ἐπεθύμουν μάλιστα. Ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἔδειξα τοὺς τρεῖς κυλίνδρους, λαβόντες περιεργάσθησαν αὐτοὺς πανταχόθεν μ' ὅσῃν οὐδέποτε ἴσως πρότερον προσοχὴν. Τελευταῖον μ' εἶπον ὅτι τοὺς μὲν κυλίνδρους ἐκείνους ὡς καθ' ὑπερβολὴν πολυτιμοτάτους δὲν ἤδυναντο νὰ μοὶ δώσωσι· τ' ἄλλα ὅμως χειρόγραφα ἡδυανάμην νὰ λάβω διὰ καλῆς τιнос ποσότητος. Ἐλαβον τότε τ' ὀλιγώτερον πολὺτιμον τῶν χειρογράφων, τὸν ἅγιον Χρυσόστομον, κ' ἐνῶ τὸ ἐκύτταζον, εἶδα τοὺς μοναχοὺς συνεννοουμένους διὰ διαγκωνισμῶν καὶ νεύσεων. Αἱ! εἶπον, πόσον θέλετε διὰ τὸ σῶμα τοῦτο· μ' ἐζήτησαν πεντακισχίλια γρόσια· τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ τ' ἀπορρίψω καὶ μεταβῶ εἰς τὴν αἰθούσαν. Ἐνῶ δὲ συνωμιλοῦν μετὰ τῶν τριῶν ἐξορίστων ἀρχιερέων, προσεκλήθην εἰς ἕτερον δωμάτιον, διὰ νὰ πῶ τὸν καφέν. Ἐκεῖ ἐπανεῦρον τοὺς τρεῖς φίλους ἐν ὑπουργικῇ συμβουλῇ καὶ εἶδον ὑπὸ τὸ στρώμα τὰς γωνίας τῶν τριῶν

πολυτίμων χειρογράφων. Πάραυτα ἐνόησα ὅτι ἀπὸ τὴν φρόνησίν μου ἐξηρτάτο νὰ γίνω κύριος αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἂν εἰς ἀνατολίτην τινα, Γραικὸν ἢ Ἑβραῖον ἢ Ἀρμένιον προσφέρῃς πολλὰ, θέλει νομίσαι ὅτι τὸ ζητούμενον εἶναι ἀτίμητον πρᾶγμα, ἢ ὅτι κέκτῃται, ὥς ὁ τὸ Ἀλαδίνου λύχνος μαγικὰς τινὰς δυνάμεις ἱκανὰς νὰ πλουτίσωσιν αὐθωρεὶ τὸν πολλὰ εὐτυχῇ ἐκείνον ὅστις κατέχει τὸ μυστήριον αὐτοῦ. Θέλει λοιπὸν ζητήσῃ τιμὴν παραλόγως μεγάλῃν ἢ καὶ τελείως ἀπαρνηθῇ τὴν πώλησιν. Ἄν δὲ πάλιν προσφέρῃς πολλὰ μικράν τιμὴν, θέλει νομίσαι προσβαλλομένην τὴν φιλοτιμίαν του ὅτι τὸν ὑπέλαβες ἔχοντα χρεῖαν νὰ πωλήσῃ τοιαῦτα οὐτιδανὰ πράγματα. Μένει λοιπὸν ὁ μέσος ὁδός. Ἀλλὰ, μὰ τὸν Ἅγιον Ἐνέοφον ἢ Ξενοφῶντα, τὸν προστάτην τοῦ μοναστηρίου! ποῖοι λόγοι καὶ ἔριδες εἰς διάστημα πέντε θανάσιμων ὥρων καθ' ἃς χιλιάδας ὥρῃσα νὰ φύγω, καὶ χιλιάδας ἀνεστάλην ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου τῶν τριῶν μοναχῶν. Τέλος ἡγήρασα τὸν μέγαν τόμον Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ εἰκοσιδύω λίρας (550 φράγ.) ὃ δ' ἔτι ἀξιολογώτερος τόμος τοῦ Εὐαγγελίου, πρὸς δὲν δὲν ἔπαυσα ἀπ' ἀρχῆς δεικνύων περιφρόνησιν, μοὶ ἐδόθη ὡς ἐπιμετρον! Ἐξῆλθον λοιπὸν κρατῶν εἰς τὰς δύο μασχάλας δύο ὀγκώδεις τόμους, καὶ κλίνων τὸν αὐχένα ταπεινῶς εἰς τὰς καταμωκῆσεις τῶν μοναχῶν, οἵτινες δὲν ἤδυναντο ν' ἀναχαιτίσωσι τὸν ἐγκάρδιον γέλωτα διὰ τὸ ἀστεϊότατον παργινίδιον τὸ ὁποῖον ἔπαιζαν εἰς ἓνα μωρὸν περηγητήν!

Μετὰ δὲ ταῦτα, ῥοφήσαντες ἕνα ἔτι θερμότατον καὶ εὐωδιάζοντα ἀπὸ ἐκκλησιαστικὸν λίθον καφέν, οἱ μοναχοὶ κ' ἐγὼ ἀπεχαιρέτησamen ἀλλήλους λίαν περιχαρῶς, ἐπεὶ οἱ πάντες ἡμεθα εὐθυμοὶ κ' εὐχαριστημένοι, ἐκτὸς τῆς ἡμίονος ἥτις ἐξεπλάγη μᾶλλον ἢ εὐχαριστήθη ἰδοῦσα ὅτι ἐμελλε νὰ φορτωθῇ νέον πρόσθετον ἄχθος ἐπὶ τῶν νύτων αὐτῆς.

Ἀπὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ξενόφου μετέβημεν εἰς τὸ καλούμενον

ΡΩΣΣΙΚΟΝ.

ὅπου ὡς ἐκ τῶν ἐφημερίων τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου ἐγίνοντο ἐπισκευαὶ ὡς καὶ εἰς ἄλλα μοναστήρια. Ὁ ἡ γούμενος τοῦ μοναστηρίου τούτου ἦτον ἀνὴρ λόγιος, κάτοχος διαφόρων ξένων γλωσσῶν. Διόκει δὲ περὶ τοῦ ἐκάτον καὶ τριάκοντα μοναχούς. Πλὴν εἰς τὴν βιβλιοθήκην δὲν εὔρον εἰμὴ ἐννέα μόνον χειρόγραφα, καὶ ταῦτα μικροῦ λόγου. Μὲ εἶπεν ὁ ἡγούμενος ὅτι ἡ μονὴ εἶχεν ἄλλοτε ἐν χειρόγραφον Ὁμήρου ἐπὶ περγαμηνῇ, τὸ ὅποιν δύο Ἀγγλοὶ περιηγήταί πρό τινων ἐτῶν ἡ γόρασαν, ἀλλὰ πειραταὶ ἐλήψτευσαν αὐτοὺς κ' ἐῤῥιψαν τὸ χειρόγραφον εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλ' ἐπεὶ δὲν γνωρίζω ἄλλους Ἀγγλους μετὰ τὸν Κλάρκιον καὶ Καρλὺστον ἐπισκεφθέντας τὸν Ἄθω, ὑπέθεσα ὅτι ἦσαν ἡ Γάλλοι ἢ ἄλλοι τινὲς Εὐρωπαῖοι. Ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε ἔχη τὸ περὶ τούτου, στὰν ἤκουσα τὴν λέξιν πειραταὶ, ὀλίγον ἔλειψε νὰ μ' ἔλθῃ συγκοπή. Φαντασθῆτε ποῖα φορικτὴ ἀγωνία νὰ ἴδω ριπτόμενον εἰς τὰ κύματα τὸν Ἀλέξιον Κομνηνόν μου! Τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Λαζάρου Κνέζου τοῦ ἐκ Σερβίας, κ' ἐπεσκευάσθη ὑπὸ Αἰκατερίνης Α'. Αὐτοκρατορίσσης πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν. Ὁ ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι Παντολέοντος τοῦ Μεγαλομάρτυρος.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐφθασα εἰς τὸν

ΞΕΡΟΠΟΤΑΜΟΝ.

Ἐνθα εὔρον τόσον καλὴν καὶ πρόθυμον ξενίαν ὥστ' ἀπεφάσισα νὰ στήσω αὐτοῦ τὸ ἀρχηγεῖόν μου καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὀρμώμενος νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ λοιπὰ μοναστήρια, εἰς ἃ ἠδυνάμην νὰ μεταβῶ καὶ διὰ θαλάσσης. Ἐναύλωσα λοιπὸν ἀνάτιον μὲ δύο κωπηλάτας, εἶδος καλογῆρων θαλασσιῶν, οἵτινες μὲ πεντήκοντα γρόσια ἔσπεξαν νὰ μὲ μεταφέρωσιν ὅπου ἤθελον καὶ πάλιν νὰ μ' ἐπαναφέρωσιν ὁσάκις ἠβουλόμην, διότι ὁ καιρὸς εἰς αὐτοὺς ἐφαίνεται νὰ ἦναι πρᾶγμα ὅλως διόλου ἀτήμηνον.

Τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐθεμελιώθη μὲν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ περὶ τὸ ἔτος 920, ἀνωκοδομήθη δὲ ὑπὸ Ἀνδρονίκου Β' περὶ τὸ 1320. Καταστραφέν δὲ ὑπὸ σεισμοῦ κατὰ τὸν 15Τ' αἰῶνα ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἡ ἴσως ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Α'. περὶ τὸ 1515. Τῷ 1704 διέκειτο εἰς πολλὰ κακὴν κατὰστασιν· ἐπισκευασθὲν ἐκ τρίτου ἔπαθε πάλιν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπαναστάσιν, καὶ ἤδη ἐπανωρθεῖτο καθ' ὃν καιρὸν ἐγὼ ἤλθον εἰς αὐτό. Ἀλεξάνδρος ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγαλοδωρῶν εὐεργετῶν καὶ τούτου καὶ ἄλλων μοναστηρίων τοῦ Ἀθωνος· καὶ ἐν γένει ταῦτα τὰ καταστήματα μέγα ὀφείλουσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων τῶν τουρκικῶν παραδουναβειῶν χωρῶν.

Ἡ μεγάλη καὶ ὠραία βιβλιοθήκη περιέχει χιλιάδα τινὰ τόμων ἐντύπων καὶ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα χειρόγραφα ἀθήματα. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν φυλάττεται μέγα τεμάχισιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἡτρεπισμένον μὲ λίθους τῶν πολυτελῶν. Ὁ ἡγούμενος τοῦ Ξεροποτάμου, ἐξηκοντούτης περὶπου, μεταπόλιος τὸ γένειον, εἴλκυσε

τὴν προσοχὴν μου διὰ τοῦ εὐσχήμονος ἐξωτερικοῦ του, ὁποῖον ἐπρεπε νὰ ἔχωσιν ὅλοι οἱ ποιμένες τοιούτων ἀσκητικῶν καταστημάτων. Ἦτον ἄπλοῦς τὸν τρόπον, γλυκύθυμος κ' ἐνταυτῷ ζωηρός. Ἐγνωρίζεν ἀκριβῶς τὰ θρησκευτικὰ του χρέη. Ἡ δὲ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀμωμος διαγωγή του ἐγίνοντο παράδειγμα εἰς τοὺς ὑποκειμένους αὐτῷ μοναχοὺς, ὅφ' ὧν ἡγαπᾶτο κ' ἐτιμᾶτο, διότι εὐσεβὴς ἀληθῶς καὶ οὐχὶ καθ' ὑπόκρισιν, εὐθυμὸς αἰετοπε, δὲν ἐφαίνετο οὔτε ὀκνηρὸς, οὔτε ἀγέρωχος, οὔτε κενόδοξος.

Βλέπων τὸ εὐγενὲς τοῦ ἥθος καὶ ἱεροπρεπὲς, τὴν μακρὰν καὶ λευκὴν κόμην, τὴν κυμαινομένην ἐσθῆτα, ἐφανταζόμην ὅποιοί τινες ἦσαν ἀρα εἰ ἅγιοι τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων, οἱ πορευόμενοι ἀπαρεγκλίτως εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑπομένοντες καὶ βασάνους καὶ τὸ μαρτύριον ὑπὲρ τῆς πίστεως, καὶ ταύτην ἔχοντες μόνον ὁδηγὸν καὶ κανόνα εἰς τὰς ἐαυτῶν πράξεις.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωτὶ κατέβην ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ τοῦ βουνοῦ εἰς τὴν ξηρὰν κοίτην τοῦ χειμάρρου ὅθεν τὸ μοναστήριον ἔλκει τὸνομα. Νέοι δὲ καὶ ἀγαθοὶ διάκονοι, ἀγαλλόμενοι ὅτι εἶχον ἐνασχόλησιν, ἐκόμεζον τοὺς τάπητας, πορτογάλια καὶ ἄλλα μικροῦ ταξειδίου ἐφόδια, τὰ ὅποια μᾶς ἐχορήγησαν οἱ καλοὶ μοναχοί.

Πρωτὸν μοναστήριον πρὸς ὃ διευθύνθημεν ἦν τὸ τῆς Σιμόπετρας μετέωρον εἰς βράχον ἀπότομον, κάθστον, πεντακοσίους ἢ ἑξακοσίους πόδας ὑψηλόν, ἴσως καὶ περισσότερον. Ἀλλὰ τοῦ καύματος ὄντος πνιγηροῦ, δὲν κατετέλμηται νὰ ἀναβῶ τοσοῦτον ὕψος· ὅθεν ἐλπίζων ὅτι τὴν ἐπαύριον ἤθελ' εἶσθαι ὁρροσερύτερος ὁ καιρὸς, προέβην ἐν τούτοις εἰς τὸ μοναστήριον

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ,

τὸ μικρότατον τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἀθωνος ζωγραφικώτατα ἐμπειπηγμένον εἰς βράχον οὗ ἡ μόνη χάρις εἶναι ἡ ἀφθονία καὶ ὁρροσερότης τῶν σύκων του. Δοκιμάσαντες δὲ ἰδιοὺς ὁδοῦσι καὶ εὐρόντες δικαίαν τὴν φήμην τῶν μετέβημεν εἰς τὸ μοναστήριον

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ,

ψικοδομημένον ἐπίσης ἐπὶ βράχου ὀρθομένου εὐθὺς ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Ἡ μονὴ ἐφαίνετο εὐδαιμων, ἀλλὰ τῶν μοναχῶν ὁ ἀριθμὸς πολλὰ περὶωρισμένος. Εἶναι δὲ τῶν ἀξιολογισμάτων τοῦ Ἀθωνος διὰ τὰ ἀρχαῖα του. Ἡ ἐκκλησία ἱκανῶς εὐρύχωρος, διατηρεῖται ἀρίστα. Παρὰ τὴν πύλην τῆς εἰσόδου φαίνεται εἰκὼν ἐπὶ ξύλῳ, τριῶν περὶπου ποδῶν τετραγωνικῶν, περιεχομένη ἀπὸ πλαισίου ἀργυροῦν, ἐπίχρυσον, πλούσιον μὲ πετράδια. Ἡ εἰκὼν αὕτη, μία τῶν περιεργωτάτων ὅσας ἔτυχε ποτὲ νὰ ἴδω, παριστᾷ Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν, αὐτοκράτορα Τραπεζοῦντος, τὸν θεμελιωτὴν τοῦ μοναστηρίου φέροντα τὴν αὐτοκρατορικὴν στολήν. Αὐτὸς οὗτος εἶναι, ἀν δὲν ἀπατώμαι, ὁ κτίσας παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας κληθέντα οὕτω καθ' ἣν εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγίαν Σοφίαν. Ἡ δ' ἐκκλησία τοῦ ἀγίου Διονυσίου ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τῷ 1380. Εἰς τὸν μετέπειτα δε χρόνον Νεάγουλος καὶ Πέτρος, αὐθένται τῆς Βεσσαραβίας, ἐπεσκευάσαν τὴν μονὴν Εἰδὼν ἀκόμη μίαν εἰκόνα γυναικὸς, πιθανώτατα τῆς βασιλίσσης Πουλχερίας, ἡ Ῥοξάνδρας γυναικὸς Ἀλεξάνδρου ἡγεμόνος Βλαχίας, ἀμφοτέρων εὐεργετῶν τοῦ καταστήματος.

Ὡς ξένον μ' ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔνθα οἱ

μοναχοὶ ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ εἰκονοστασίου τράπεζαν
ἐκλινῆν χαμηλὴν, ἔχουσιν γραφὰς παλαιότητας. Ἐπὶ
ταύτης ἐξέθεσαν διάφορα κειμήλια ἐν οἷς τινα ἀξιολο-
γώματα κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὴν τέχνην τῆς κατα-
σκευῆς, ὡς λόγου χάριν, ἐν διακρίον ἐκ μίγματος
πολλῶν συνηληθμένων λίθων τιμῶν τοῦ εἶδους τῶν
καλαϊδῶν (Turquoises), διότι ἐκ μιᾶς μόνον λί-
θου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συγκρατῇ ὡς ἱκανῶς εὐμέγε-
θες. Τοιοῦτόν τι ἔργον, ἀλλ' ἀσυγκρίτῳ λόγῳ ὑποδε-
στερον τὴν ἐργασίαν εἶδον εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ
ἐν Βενετίᾳ ἁγίου Μάρκου. Τὸ θαυμαστόν τοῦτο πι-
νάκιον χρυσοῦται διὰ χρυσοῦ ἀπέφθου, πολυτελῶς κε-
κοσμημένον μὲ ἔγχρουστα ζωδια καὶ ἀνάγλυφα περι-
στῶντα ἁγίους, καὶ μὲ ἀρχαιοτάτας ἐπιγραφὰς, εἶναι
δωρὸν τῆς Αυτοκρατορίστῃς Πουλχερίας. Μ' εἰδείξαν
προσέτι μίαν ὥραιαν λειψανοθήκην περιέχουσαν τὴν κά-
ραν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ
ὀστέα καὶ ἄλλη μία κάρα δεικνύονται εἰς τὴν μητροπο-
λιτικὴν ἐκκλησίαν τῆς Γενούης. Ἡ λειψανοθήκη αὕτη
δωρηθεῖσα εἰς τὸ μοναστήριον ὑπὸ Νεαγρούλου αὐθέντου
ἡ ὁποδέρου τῆς Βλαχίας, ἔχει σχῆμα βυζαντινῆς ἐκ-
κλησίας, οὕτα δὴ μὲν ποδῶν τὸ μήκος, δύο δὲ τὸ
ὕψος. Ἀλλὰ τῆς ὑλικῆς ἀξίας ἀσυγκρίτῳ λόγῳ ἀνω-
τέρα εἶναι ἡ θαυμαστὴ καὶ ὅλως ἰδιότροπος τεχνικὴ ἐξ-
εργασία. Ἡ μὲν ὁροφὴ καλύπτεται ὑπὸ πέντε θύλων
ὀλοχρύσων· εἰς δὲ τὰς πλευρὰς ὑπάρχουσι δεκαεξὶ μι-
κροὶ παστάδες ἔχουσαι δεκαεξὶ παραστάσεις ἁγίων διὰ
γραμμῶν κυματοειδῶν, καὶ ἄλλαι ὀκτὼ εἰς τὰς ὀκτὼ
γωνίας. Τὰ δὲ γέισα καὶ ὅλα τὰ πέρατα κεκοσμηται
διὰ γοθικῶν γλυφῶν ἰδιαζούσης τέχνης, ἧς οὐδὲν ὁ-
μοιον ὑπάρχει ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ ἀγνώστου χρόνου καὶ
τόπου καλλιτέχνημα τοῦτο εἶναι πλούσιον, γλαφυρὸν,
πρωτότυπον κατὰ τὴν τεχνικὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐξερ-
γασίαν, ἀριστοῦργημα ἀληθῶς παλαιᾶς τέχνης καὶ ἐν
τῶν περιεργωτάτων μνημείων τοῦ Ἀθῶνος, μολοντί
τὸ διακρίον τῆς βασιλείστῃς Πουλχερίας ὑπερτερεῖ κα-
τὰ τὴν ἀξίαν τῆς ὕλης. Μ' εἰδείξαν δὲ καὶ ἄλλα κει-
μήλια ἀλλὰ δὲν εἶχον τι ἀξίον προσοχῆς.

Ἡ δὲ βιβλιοθήκη περιεῖχε χειρόγραφα ὀχρὶ ἐλιγώ-
τερα τῶν χιλίων, τὸ μὲν ἥμισυ ἐπὶ χάρτου, τὸ δ' ἥμισυ
ἐπὶ περγαμηνῷ. Ἐν τοῖς περγαμηνοῖς παρετήρησα μά-
λιστα ἐν Εὐαγγελίῳ εἰς τέταρτον διὰ χαρακτήρων
δακτυλίων, ἀριστα διατετηρημένον ἄλλο Εὐαγγέλιον
τοῦ ὁποίου τρία πρόσθετα φύλλα ἦσαν γεγραμμένα ἐπὶ
παλαιῶν δακτυλίων γραμμάτων· τοὺς διαλόγους τοῦ
ἁγίου Γρηγορίου διὰ γραμμάτων κοινῶν ἀλλὰ πε-
πλουτισμένους διὰ δώδεκα ὥραιων μικρογραφημάτων.
Κλασικὸν συγγραφεὴ δὲν εὗρον οὐδένα ἐπὶ περγαμηνῷ.
Μεταξὺ τῶν ἐπὶ χάρτου χειρογράφων ἦτο μία Ἰλιάς
τοῦ Ὀμήρου εἰς φύλλον κακογραφήμενη, δύο ἀντίγρα-
φα τῶν συγγραμμάτων Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου
καὶ πλῆθος ἄλλων βιβλίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερουρ-
γίας. Ἀλλὰ κἀνὲν ἀπ' ὅλα ταῦτα τὸ βιβλίον δὲν ἔστερ-
ξαν, φεῖ! νὰ μοι παραχωρήσωσι. Νομίζω ὅτι τὸ μο-
ναστήριον τοῦτο κατ' εὐτυχίαν τινα συγκυρίαν δὲν ἔπαθεν
ὅσον τὰ λοιπὰ ἐκ τῆς τελευταίας Ἑλληνικῆς ἐπανα-
στάσεως· ἐπεὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν μικράν του ἔκ-
τασιν περιέχει θησαυροὺς ἀληθινὰ ἐκπληκτικούς.

Μετὰ τέταρτον ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θαλασσίαν
ἀποβάθραν τοῦ

ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ,

ὁπότεν ἔγινε χρεια ν' ἀναβῶμεν ἄνοδον ἀπότομον ἡμί-
σεος μιλίου ἕως οὗ φθάσαμεν εἰς τὸ μοναστήριον, τὸ
ὁποῖον τότε μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἐπεσκευάζετο. Εὗρον
ἐν αὐτῷ ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν, κ' ἐσχετίσθην πάραυτα

μὲ τέσσαρας μοναχοὺς ὁμιλοῦντας Ἀγγλικά, Γαλλικά,
Ἰταλικά καὶ Γερμανικά. Καὶ πρῶτον μὲν ἐγκαθιδρύθη
εἰς κοιτῶνα καλῶς ἡτρεπισμένον ἐπὶ τὸ Τουρκικώτε-
ρον, ἐνθα ἐκοιμήθη ὕπνον νήδυμον, ἀνενόχλητον ἀπὸ
ἐντομα. Τὴν ἐπαύριον δὲ τὸ πρῶτ' μετέβην εἰς τὴν ἀε-
ρικωτάτην αἴθουσαν, ὅπου, μετὰ τὸ ἐξαίρετον πρόγευ-
μα, συνήλθον οἱ μοναχοὶ ν' ἀκούσωσι τὸν ἐκλαμπρότα-
τον ξένον συνομιλῶντα μὲ τοὺς τέσσαρας πατέρας τοῦς
λαλοῦντας ἀγνώστους γλώσσας. Οἱ ἄπλοὶ καὶ ἀγαθοὶ
ἀδελφοὶ ἐθεώρουν μετ' ἐκπλήξεως καὶ φόβου εὐλαβοῦς
τὰ χεῖλη ἐκεῖνα ὧν ἡ τετραπλὴ δύναμις παρήγεν ἤχους
τόσον ἀλλοκότους, ἀπαρραλλάκτους ὡς οἱ Περουβιανοὶ
ἐθαύμαζον κ' ἐπροσκύνουν τὰ Ἰσπανικά ἄλογα, τῶν
ὁποίων δὲν ἐννόουν τὴν χρεμετιστικὴν γλῶσσαν. Πλὴν
κατ' εὐτυχίαν ἰδικὴν μου ὅστις πολλὰ ὀλίγα Γερμανικά
κατέχω, ὁ αἰδεσιμώτατος ὅστις ἐλάλει τὴν γλῶσσαν
ταύτην ἦτο πολὺ σιωπηλὸς ἐκ φύσεως μολοντί φρο-
νῶ ὅτι καὶ οἱ δύο ἡμεῖθα ἰσοδύναμοι, καὶ ὅτι ἡ σιωπὴ
τοῦ ἔσωτε καὶ τῶν δύο κοινῶς τὴν ὑπόληψιν. Ἀλλ' ἐ-
πειδὴ ὁ ὑπηρέτης μου, ὅστις περὶ οὐδενὸς πράγματος
εἰς τὸν κόσμον ἀμφίβαλλε, τοὺς εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ὠμίλουν
τροχάδην ἐννενηκόντα γλώσσας, καὶ ὅτι ἡμῶν πρῶ-
τεξάδελφος ὢλων τῶν βασιλέων τῆς Εὐρώπης, οἱ τα-
λαιπῶροι μοναχοὶ δὲν ἤξευραν ποῦ νὰ μὲ βάλωσιν. Ἡ
ἀλήθεια εἶναι ὅτι καὶ εἰς τοῦτο καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μο-
ναστήρια πᾶς περηγητὴς τελέσας τὴν ὁδοπορίαν τοῦ
ἁγίου Πάου χαιρεῖ ἐξ διασμένην τιμὴν κ' εὖνοιαν.

Τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐνθα τὰ πάντα ἐλύουσι τὴν
περιέργειαν ἐθελωμένῳ ὑπὸ Βιαγκοβάνου, ὁποδάρου
τῆς Βλαχίας, διὰ μοναχοὺς Σέρβους καὶ Βουλγάρους.
Τὰ βιβλία κεκλεισμένα εἰς μικρὸν δωμάτιον ἦσαν κα-
θαρά καὶ καλῶς διατεταγμένα εἰς θήκας καινὰς· ἐν
μόνον εἶδον χειρόγραφον ἑλληνικὸν τοῦ ΙΒ' ἢ ΙΓ' αἰῶ-
νος, περιέχον τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια. Ὑπῆρχον δὲ
διακόσια πενήκοντα περίπου χειρόγραφα Σερβικά καὶ
Βουλγαρικά, ὧν τρία μάλιστα ἀντίγραφα Εὐαγγελίων
ἦσαν ἀξία προσοχῆς. Τὸ πρῶτον, τόμος παχὺς εἰς 4ον.
ἐλλειπὴς περὶ τὸ τέλος, ἦν γεγραμμένον διὰ χαρα-
κτῆρων δακτυλίων. Τὸ δεύτερον, εἰς φύλλον, διὰ χα-
ρακτῆρων ἐπίσης δακτυλίων, ἔφερεν εἰκόνας ὥραιας
ἐπὶ τῆς κεφαλίδος ἑκάστου τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων,
εἰς δὲ τὸ τέλος αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ μια μεγάλη καὶ ἀ-
ξιόπεριεργος εἰκὼν Πατριάρχου. Πολλὰ τῶν λεξεων
καὶ ἀπασα ἡ στίξις τοῦ ὥραιου χειρογράφου ἦσαν χρυ-
σαῖ. Τὸ τρίτον, εἰς φύλλον, ἐπίσης διὰ γραμμάτων δα-
κτυλίων, εἰς ἀρχαίαν Βουλγαρικὴν γλῶσσαν, ἦν
ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους πλήρες ζωγραφημάτων. Ἡ
μεγάλῃ ἐκπληξίς μου ἰδόντος βιβλίον τόσον σπάνιον,
ὁποῖον δὲν εἶδον ἄλλο κατὰ τὴν Ἀνατολὴν μ' ἔκαμε
σχεδὸν νὰ κατακρημνισθῶ ἐκ τῆς κλίμακος ὅπου ἱστά-
μην. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ κοινότης τοῦ μοναστηρίου ἐφαί-
νετο προδῆλως εὐποροῦσα καὶ τὰ βιβλία ἦσαν διατε-
τηρημένα ἐν καλῇ τάξει, δὲν ἀπετόλμησα νὰ προτείνω
τι εἰς τοὺς μοναχοὺς περὶ πωλητέως· ἀλλ' ἐνῶ ἤτοι-
μαζόμην ν' ἀπέλθω, ὁ ἡγούμενος μ' εἶπεν ὅτι ἐπεθύμει
πολλὰ νὰ μοι δώσῃ δωρὸν τι ὡς ἐνθύμιον τῆς εἰς τὸν
ἁγίον Παῦλον ἐλεύσεώς μου. Ἐγὼ δὲ τῷ εἶπον ὅτι εὐ-
χαρίστως ἤθελον λάβει ἕνα τόμον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης.
Τὸ μόνον εὐκόλον, ἀπήντησεν ἐκεῖνος· κάνεις ἐξ ἡμῶν
δὲν πιάνει εἰς τὰς χεῖρας τὰ παλαιὰ ταῦτα βιβλία, καὶ
θέλω νομίσει εὐτυχίαν τὸ νὰ σοὶ προσφέρω ἐν ἐξ αὐτῶν.
Εἰσῆλθον λοιπὸν πάλιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, καὶ ὁ
ἡγούμενος λαβὼν τυχαίως ἕνα τῶν τόμων μοι τὸν προ-
σῆνεγκε. Ἄν τὸ ὁποῖον εὐρεστέτωθε νὰ μοι δώσῃτε
βιβλίον οἷς ἦναι ἀδιάρκον. Ἄφετέ με νὰ λάβω ἐν τῆς
ἀρεσκείας μου, τῷ εἶπον, κ' εἰδείξα τὸν τόμον μὲ τὰς

πολλὰς εἰκονογραφίας. Δὲν ἤξευρα πραγματικῶς ἀν ἐργηγόρου ἢ ὄνειρον ἐβλεπον ὅτε εἶδα τὸν ἡγούμενον ἐμβάλλοντα τὸ βιβλίον εἰς τὰς χεῖράς μου. Ἡ ἐπιτυχία μὲ κατέστησε τολμηρότερον, κ' ἐθάρρηναι νὰ τὸν ζητήσω νὰ μοὶ πωλήσῃ, εἰ δυνατόν, τ' ἄλλα δύο τῶν Εὐαγγελίων χειρόγραφα. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐπέμεινε νὰ μοὶ χάριση καὶ ταῦτα. Πῶς ν' ἀντισταθῇ τις, ὅταν γνωρίζῃ ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα εἰς μὲν τὰ ὅμματα τῶν μοναχῶν δὲν ἔχουσι καμμίαν ἀξίαν, δὲν ἐξοδεύονται δὲ εἰς τὰ παζάρια οὔτε τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὔτε τῆς Σμύρνης, οὔτε τῆς Θεσσαλονίκης, οὔτε οὐδεμιᾶς ἄλλης γειτονικῆς πόλεως; Μολαταῦτα διὰ νὰ μὴ μὲ βρῶν ἡ συνειδήσ, ἄφησα ἀναχωρῶν κεραμικά τινα εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Αἱ ἀρχαὶ μὲ συνώδευσαν μέχρι πέραν τῆς ἐξωτερικῆς θύρας, καὶ χάρις εἰς τὴν ἀγαθὴν πρόνοιαν τοῦ ἡγουμένου, ἡμίονοι μᾶς ἔφερον μέχρι τοῦ παραλίου ἔνθα ἐπανεύρομεν τοὺς κεκαρμένους πορθμείους. Διευθύναντες τότε ἑαυτοὺς κατὰ τὰ βορειοδυτικά, ἐφθάσαμεν ἐντὸς ἑλίου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἀποτόμου βράχου τῆς

ΣΙΜΟΠΕΤΡΑΣ.

Τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐθεμελιώθη ὑπὸ Σίμωνος τινος ἀναχωρητοῦ, ἀγνώστου ἄλλοθεν εἰς ἐμέ. Ἡ οἰκοδομὴ συνίσταται μὲ τὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους διὰ ὠραίου ὑδραγωγείου ἔχοντος διττὰς σειρὰς ἀλλεπαλλήλων ἀψίδων, καὶ διὰ μιᾶς ὑπερφυοῦς γεφύρας ἐκτεταξομένης ὑπεράνω βαθείας φάραγγος παρὰ τὰ τεῖχη τοῦ μοναστηρίου, τὸ ὅποιον ἐντεῦθεν ὁρῶμενον ὁμοιάζει μέγαν τετράγωνον πύργον μὲ πολλὰς σειρὰς ἐξωστῶν προεξέχοντων ἀπὸ τὰ τεῖχη εἰς ὕψος ἐξάσιον. Μετὰ πολλὰς μόχθους καὶ πολλὴν ἰδρώτα ἐφθασα τὴν εἰσόδον, ὅπου γηραιὸς τις θυρωρὸς μὲ ὑπεδέχθη μὲ χίλια παράξενα σατυρικά σχήματα. Μ' ὠδήγησαν πρὸς τὸν ἡγούμενον ἔχοντα τότε συμβούλιον καὶ περικυκλούμενον ἀπὸ ὁμήγηριν σοβαρὰν πωγωνοφόρων καὶ κομώντων μοναχῶν. Ἀρῶ δ' ἐλάβομεν τὸ γλύκυσμα καὶ τὸν καφὲν, διότι τὸ κάπνισμα δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἀθωνος, μ' ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν βιβλιοθήκην.

Εὗρον εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἑκατὸν πεντήκοντα περίπου χειρόγραφα, ἐξ ὧν πεντήκοντα ἐπὶ περγαμηνῶν, ὅλα βιβλία θρησκευτικά. Δέκα μόνον ἡ δώδεκα ἦσαν ἀξία προσοχῆς· τρία τούτων μοὶ ἐπωλήθησαν, ἥτοι 1ον. ὁ βίος καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Κλίμακος ἡγουμένου τοῦ ὄρους Σινᾶ, εἰς σχῆμα τέταρτον τοῦ Θ'. αἰῶνος. 2ον. Αἱ πράξεις καὶ ἐπιστολαί, μέγα ὠραῖον φύλλον διὰ μεγάλων γραμμάτων γεγραμμένων ἀκριβοῶν εἰς δύο στήλας. 3ον. Τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια μὲ τὰς εἰκόνας τῶν Εὐαγγελιστῶν ἐπὶ κεφαλῇς ἑνὸς ἐκάστου τῶν Εὐαγγελίων.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐμέτρουν τὰ χρήματα εἰς τῶν μοναχῶν ἀνοίξας ἐν τῶν χειρογράφων, τὸ περιέχον τὰ Εὐαγγέλια, εὔρε γεγραμμένον ἐντὸς τρομερὸν ἀναθεματισμὸν τοῦ δωρητοῦ καθ' οὗτος ἤθελε πωλήσῃ τὸ βιβλίον ἢ τόσον ἀκαίριος αὐτὴ ἀνακάλψης ἐπρεξένῃς βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μοναχοὺς· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ δύο ἄλλοι τόμοι δὲν εἶχον γεγραμμένον ἀναθεματισμὸν, μοὶ ἐπετράπη νὰ τοὺς λάβω. Οἱ πατέρες ἐσήμαναν εἰς τιμὴν μου ἀναχωροῦντος τὰ σήμαντρα. Εἰς τοῦτο μόνον τὸ μοναστήριον καὶ εἰς τοῦ ἀγ. Διονυσίου οἱ ἡγούμενοι ἠσπάσθησαν κ' ἔφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸ πατριαρχικὸν γράμμα, ἐνδείξεις ὑποταγῆς καὶ σεβασμοῦ ἀποδιδυμένης εἰς τὰ σουλτανικά καὶ ἄλλων ἀσιανῶν ἡγεμόνων φερμένοι α.

Τὸ ἐσπέρης ἐπέστρεψα εἰς Ξηροπόταμον κ' εὗρον τὸν

ἀναπαυτικὸν μου κοιτῶνα καὶ μετὰ τοὺς μόχθους τῆς ἡμέρας ἐτίμησα ἀξιόλογον δεῖπνον νηστεύσιμον συντροφούμενος ἐξ ἑνὸς τῶν μοναχῶν ἐλθόντος κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐξωθεν ἀπὸ τὰ ὑποστατικά, καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου μ' ἄφησαν ὡς γνωρίζοντος ὅπως τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν. Ἦτον ἀνὴρ ὠραϊότατος, μεγάλους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ μακρὰν καὶ μέλαιναν τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον, ὅποια εἶναι αἱ εἰκόνας τοῦ Τιτανοῦ ἢ Σεβαστιανοῦ τοῦ ἐκ Πιόμβου. Μὲ διηγῆθη δὲ ὅτι οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὡς καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς γενεθλίου κώμης του εἰς τὴν Ῥούμελιν ἐσπράγησαν εἰς καταδρομὴν τινα, καὶ ὅτι αὐτὸς νήπιον ὢν ἀνεσώθη εἰς τὸ μοναστήριον ὑπὸ ἀγχοῦ τινος καλογήρου, ὅστις τὸν ἀνέθρεψε καὶ τὸν ἐδίδαξε τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν, ὅτι ποτὲ δὲν ἐξήλθεν ἐκ τοῦ Ἀθωνος· ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς τῶν μοναχῶν. Μητέρα δὲν ἐνθυμῶμαι, οὐδ' ἦτο νομίζω ἐνδεσμῶχος βέβαιος ὅτι ἐγεννήθη ποτὲ ἐκ μητρὸς. Γυναῖκα δὲν εἶδε ἐπὶ ζωῆς του καὶ μ' ἤρῳτα ἂν αἱ γυναῖκες ὁμοιάζον τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐβλεπον. Ὅστις ἐγνώρισε πόσον σκληρὰ καὶ ἄψυχος εἶναι ἡ εἰκὼν αὕτη εἰς τὰς γραικικὰς ἐκκλησίας θέλει συμφωνήσῃ μαζὶ μου ὅτι δὲν εἶναι διόλου ἐπιτηδεῖα πρὸς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ ἐρασμίαν ἰδέαν τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ ὅτι εἰς τὰς Κρητικὰς, τὰς Γεωργινὰς καὶ ἄλλων χωρῶν γυναικας ὑπάρχουσι τινες διαφοραὶ τὰς ὁποίας δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἐρμηνεύσῃ τις εἰς τὸν ὅλως ἀθέατον τοῦ τοιοῦτου θεάματος. Ὅθεν ἠρκέσθη νὰ εἴπω εἰς τὸν νέον μοναχὸν ὅτι δεῖ αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν ἀκριβῶς ὅμοιαι μὲ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος εἰκόνα· μ' ἔδον δ' ὅτι μ' ἤκουε μὲ πολλὴν προσήλωσιν, κ' ἐφαίνετο λίαν περίεργος νὰ μάθῃ τι πλέον περὶ τῶν ἀγνώστων τούτων πλάσμάτων, ἐγὼ ἔκρινα καλὸν νὰ μὴ παρατείνω τὸν περὶ τούτου λόγον.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις καλῶς τὰ λεχθέντα καὶ τὰ κατόπιν λεχθησόμενα, ἀνάγκη νὰ ἐξεύρῃ ὅτι ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καμμία γυνὴ δὲν ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τοῦ Ἀθωνος, ὁ δὲ ἐξοστρακισμὸς ἐκτείνεται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ζῶα τοῦ θήλεος γένους.

Πλοῖον φορτόνον ξυλικὴν ἔμελλε μετὰ τρεῖς ἡμέρας ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Συμφωνήσας μετὰ τοῦ πλοιάρχου νὰ ἔλθῃ καὶ μὲ παραλάβῃ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Καρακάλλου, ἄφηκα τὸν Ξηροπόταμον καὶ διευθύνθη πρὸς τὰ μεσογαίότερα, ἐπιθυμῶν νὰ ἴδω ταῖς Κάρουα Ἰς, τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Ἀθωνος. Ἐν τῇ παράδῳ ἐπεσκέφην τὸ μοναστήριον τοῦ

ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΗ

τὸ ἐξ ὧν τῶν τοῦ Ἀθωνος μοναστηρίου κανονικώτατα ὠκοδομημένον. Περιέχει μεγαλωτάτην τετράγωνον αὐλὴν μὲ στοὰς ὀλόγυρα, ὅπου ἐκτείνονται τὰ κελλεῖα τῶν μοναχῶν. Ἐν τῇ μέσῳ τῆς αὐλῆς ἵσταται ἡ ἐκκλησία· ὁ δὲ νάρθηξ αὐτῆς φέρει παράστασιν τῆς Δευτέρας παρουσίας. Καθ' ἣν στιγμήν ὑπῆγα, τὸ μοναστήριον ἦτο σχεδὸν ἔρημον. Μολὶς μετὰ πολὺ προῆλθεν εἰς μοναχὸς, καὶ οὗτος ἠρνεῖτο ἀπολύτως νὰ μοὶ ἀνοίξῃ τὴν βιβλιοθήκην, προτείνων ὅτι πρὸ τινος καιροῦ Ῥώσος τις ἐδανείσθη ἐν βιβλίον, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη οὐδ' αὐτὸς οὐδὲ τὸ βιβλίον. Μολοντοῦτο κατάρθωσα νὰ εἰσέλθω διὰ τῆς χρυσῆς ἐκείνης κλειδῆς εἰς τὴν ὁποίαν οὐδεὶς μυχλὸς ἀνθίσταται.

Εὗρον εἰς μέγα δωμάτιον ἔχον εἰς τὰς τέσσαρας πλευρὰς θήκας ἐκ σανίδων ὠραιαν πλὴν ἡμελημένην συλλογὴν βιβλίων. Πολλὰ ἔκειντο χαμαὶ καλυπτόμενα ὑπὸ παχέας κόπωσης τὴν ὁποίαν φαίνεται σεβασθεῖς ὁ

τοσαῦτα παραγών μοι πράγματα Ῥώσσοι. Περιεῖχε δὲ ἡ βιβλιοθήκη ἑξακοσίους ἢ ἑπτακοσίους τόμους ἐντύπους, διακόσια χειρόγραφα ἐπὶ χάρτου, κ' ἑκατὸν πενήκοντα ἐπὶ μεμβράνης. Πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ τὰ ἐξετάσω μὲ τὴν ἀνέσιν μου, διότι ὁ συνοδευὼν με καλόγηρος ὑποθέτων με Ῥώσσοι βιβλιάρπαγα δὲν ἔλειψε στιγμήν ἀπὸ σιμά μου, οὔτε μ' ἔδιδε τὸν ἀναγκαῖον καιρόν. Σὺν τοῖς ἄλλοις εἶδα διάφορα ἀντίγραφα τοῦ Χρυσοστόμου, ὅστις ἦτο, φαίνεται, ὁ κατ' ἐξοχὴν περιλημένος συγγραφεὺς τῶν μοναχῶν, ὅτε οἱ μοναχοὶ ἀνεγίνωσκον, ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐνέκριναν ἀμφηγεῖν νὰ παραιτήσωνται τὸ ὀχληρὸν καὶ πληκτικὸν τοῦτο ἔθος. Εὗρον ἐπίσης ἐν Εὐαγγελίῳ διὰ χαρακτῆρων δακτυλίων, πλὴν πολλὰ ἐφαρμένον. Ἐνθ' δὲ προσεκέϊμην εἰς τὰς ἐρεῖνας μου δύο ἢ τρεῖς ἄλλοι μοναχοὶ προσέκυψαν ἀπὸ τὰς ὁπᾶς των, πλὴν δὲν ἔσπερξαν οὐδὲ πως ν' ἀποσταθῶσιν ἀπὸ τὰ βιβλία των· ὁ δυστυχὴς ἑκάιντος Ῥώσσοι ἐνέσπειρε τὸν φόβον καὶ τὴν ὑποψίαν εἰς τὰ πνεύματα ὁλης τῆς ἀδελφότητος. Ἄν ἔβλεπον ὅμως καὶ τὶ ἔκρυπτον ἐντὸς τοῦ σάκκου μου ἤθελον μ' ἐκλάβει· χειρότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ῥώσσου.

Τὸ μοναστήριον τοῦ Κουτλουμουσιῆ θεμελιωθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καὶ καταστραφὲν ὑπὸ τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης ἀνωρθώθη τῇ εὐσεβεῖα πολλῶν ὁσποδάρων καὶ ἡγεμόνων τῆς Βισσαρίας. Δὲν ἐξέρει τις ὁμιλίαν νὰ ὑποθέσῃ ἀκούων τοὺς καλὰς μοναχοὺς βεβαιούντας ἐπὶ πολλὰ τῶν μοναστηρίων ἐνάτην καὶ διηρηπάγησαν ὑπὸ τοῦ Πάπα. Πιθανὸν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Σταυροφορικῶν πολέμων, ἄτακτοι συμμοριαὶ συνοδεύουσαι τὰ χριστιανικὰ στρατεύματα, ὅχι διὰ τὰ ἐλευθερώσασιν τὸν Τάρον τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀρπαγὴν καὶ ληστείαν, ἐλκόμενοι ἀπὸ τὴν φήμην τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐπορίας τῶν ἡσυχῶν τούτων μονῶν, ἐλάβανον τὴν διαφορὰν τῶν ὀρησκευμάτων δικαιολόγημα τῶν ἱεροσυλιῶν καὶ κακοσυρτημάτων αὐτῶν. Ἰσως δὲ καὶ ἄλλοι ληστὰ καὶ πειραταὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐκάλυπτον συχνὰ τὰς ἀνομίας των ὑπὸ τὸ ἱερὸν πρόσχημα τοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ζήλου, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τ' ὄνομα τοῦ Πάπα κατέστη ἀντικείμενον φόβου καὶ ἀποστρέφης εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἀθῶνος.

ΚΑΡΥΑΙΣ.

Ἐκ τοῦ μοναστηρίου τούτου μετέβην εἰς τὴν πόλιν Καρυαῖς. ἂν πρέπη νὰ ὀνομάσῃ τις πόλιν τόπον κατοικούμενον ἀπὸ τινος ἀνθρώπου μόνον ἔχοντος ἔργον τὸ κατασκευάζειν σταυροὺς καὶ ἄλλα γλυπτὰ κοσμηματα ἐκκλησιαστικὰ ἀπὸ ξύλου κυπαρίσσου, καὶ τοῦ ὁποῦ μόνῃ ἀξία λόγου εἰκόδομη εἶναι ἡ ἐκκλησία τὸ Πρωτάτον. Διοικεῖται δὲ ὑπ' ἐνὸς ἀγα στελλομένου ὑπὸ τῆς Πύλης ἵνα εἰσπράττῃ τοὺς ἀπὸ τῶν μοναχῶν δασμὸς καὶ προστατεῖ αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐπηρεϊῶν τῶν ἑμῶν Τούρκων. Μισθοδοτεῖται δὲ καὶ διατρεῖται ὁ ἀγᾶς ἀπὸ τὰ εἰκοσι καὶ ἐν μοναστήρια τοῦ ὄρους, συμβάλλοντα πρὸς τοῦτο ὀρισμένον τι ποσόν. Κατὰ καιροὺς δὲ οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναστηρίων καὶ λοιποὶ ἐν ἀξιώμασι συνέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πρωτάτου καὶ βουλευόμενοι περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων. Λυπούμαι ὅτι δὲν παρευρέθην εἰς χαρμῖαν τῶν συνεδριάσεων τῆς ἀρχαιῆς ταύτης Συνόδου. Εἰς τὴν περιχώρον τῶν Καρυῶν ὑπάρχουσι πολυάριθμοι ἀγροικίαι ἐκκλησιαστικαί, διατρεῖται τῶν μοναχῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν συνελεύσεων. Τινῶν ἡ τοπικὴ εἶναι τερπνὴ ὅτι μάλιστα. Διότι ἡ πόλις Καρυαῖς κεῖται εἰς ὑπώρειαν βουνοῦ ἁνωθεν ὠραίας κοιλάδος ἀνεωγμένης πρὸς τὴν θάλασσαν,

ἥτις πρὸς βορρᾶν μάλιστα καθορᾶται ἐλευθέρως μὲ τὴν γλαυκὴν νῆσον Σαμοθράκην ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἐντείνονται δὲ περὶ τὴν πόλιν καὶ πρασιαὶ καὶ κήποι μεγάλοι καὶ πλῆθος ῥαδοκινεῶν καὶ ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων.

Ὅτε ὑπῆγα εἰς τὸν ἀγᾶν ἔτυχε νὰ κοιμᾶται, καὶ τίς τολμᾷ νὰ ταραξῇ ποτὲ ὕπνον ἀγᾶ; Κατὰ καλὴν μου δὲμωσ τυχὴν ἐξύπνησε μόνος. Ἀναγγεῖλαντος δὲ τοῦ ὑπηρεμοῦ δεῖ ἐξοχὸν ὑποκείμενον ἐπαθῆμει νὰ τὸν ἰδῇ, μ' ὑποδέχθη εἰς τὸ κλῖος κλῖον, εἶδος κλῖνου ἐγγεγερμένου ἐν μέσῳ τοῦ κήπου εἰς σανιδωμὰ ὀκτὼ ἢ δέκα πόδας ὕψηλόν· ἡ ὀροφὴ αὐτοῦ μόνον ἔσκεπεν ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, τὸ δὲ λοιπὸν ὅλον ἦτον ἀνοικτὸν εἰς πάντας τοὺς ἄερας. Μὴ ἔχων δ' ἄλλο μέρος νὰ ἐπισκεφθῶ διημέρουν εἰς τὸν κλῖνον τοῦτον μὲ τὸν ἀγᾶν κατὰ πρόσωπον καπνίζοντα τὴν πίπαν, θωπεύοντα τὸν αἰλουρόν του, καὶ μεγάλως ῥαυμάζοντα ὅτι δὲν συνεμερίζετο τὴν θαυμαστήν του διασκεδασιν. Ἐπίνομεν δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καφὲν καὶ σερβέτια· ἀπὸ ἡμίσειαν δὲ εἰς ἡμίσειαν ὥραν ἐπρόφερον ὀλίγας λέξεις ἡ ἔρωτων με περὶ τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων τῶν πρωτεῖα δ' ἐλ. φ. ω. ν. μ. ο. ἡ φιλορρονοῦμένους με ἡ διὰ νὰ μὲ εἴπῃ ὅτι εἰς τὴν πόλιν εὐρίσκονται πολλοὶ δερβίσαι οὕτω καλῶν τοὺς μοναχοὺς. Τὸ ἑσπέρας ἀφ' οὗ ἔδειπνησαμεν μὲ τὸν πῖλ. α. φ. καὶ ἄλλα τουρκικὰ ἐδέσματα, μὴ εὐρεθέντος τόπου νὰ κοιμηθῶ, ὑπῆγα καὶ ἐπ' ἀργία εἰς τὸ Ῥωσικὸν μοναστήριον ὀλίγον ἀπέχον τοῦ κλῖνου. Τὴν ἐπαύριον ἐνθ' ὁ ἀγᾶς μοὶ ἡντρεπίκε πρόγευμα εἶδον εἰσέρχόμενον τὸν αἰλουρόν, ὅχι πλέον μόνον, ἀλλ' ἀκολουθούμενον ἀπὸ δύο μικρὰ χαριτωμένα πλάσματα τοῦ εἶδους του. Ἄ! ἂ! ἐφώνησα πρὸς τὸν ἀγᾶν· τί τοῦτο! ὁ γάτος σου λοιπὸν εἶναι θῆλυ! εἶναι γάτα! καὶ μένει ἐπὶ τοῦ Ἀθῶνος κ' ἔχει καὶ μικρὰ γατάκια!

— Σ. . . οὐ οὐ! ἔκαμεν ὁ ἀγᾶς μὲ χαμηλὴν καὶ σοβαρὰν φωνήν. σῖγα, σιῶπα! Πρέπει νὰ ἦναι . . . τῶν ὄντι . . . τ' ὁμολογῶ, εἶναι γάτα. Τὴν ἔφερα ἀπὸ τὴν Σταμβούλ, καὶ μ' ἐνθυμίζει ἐδῶ τὸν οἶκόν μου, τὴν γυναικα τὰ τέκνα μου. Μὰ τὸν Μωαμέτην! μὴ τὸ εἶπῃς εἰς κανένα, ὅτι θὰ μὲ τὴν πάρουν!

Τὸν καθιστύχασα ὑποσχέσεις νὰ μὴ διεγείρω κανέν σκάνδαλον· ἀναχωρῶν δὲ εἶδα τὸν ἀγᾶν θεωροῦντάν με εἰς τὸν κλῖνον τοῦ μὲ τὸν γάτον, καὶ πολὺ μ' ἐθλίβεν ὅτι δὲν ἤθυναμην νὰ λάβω μετ' ἐμοῦ εἰς Σταμβούλ καὶ γάτον καὶ ἀγᾶν, τόσον ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος μοὶ ἐφάνη πάσχων ἐκ τοῦ ἐρήμου βίου του.

Τριῶν ὥρῶν ὁδοιπορία μ' ἔφερεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Καρακάλλου ὅπου ὁ ἡγούμενος καὶ ὁ πᾶτερ Ἰωσήφ μ' ὑπεδέχθησαν ὡς παλαιὸν φίλον καὶ ξένον· ἐκεῖ ἔμαθον ὅτι ὁ πλοῖαρχος μετ' οὗ εἶχα συμφωνήσει νὰ μὲ λάβῃ εὐρὼν ναῦλον καλῆτερον ἔκαμε πανία χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἐμέ. Μ' ἔκακοφάνη πολὺ, ἀλλὰ τί ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ κάμω, εἰμὴ νὰ στείλω ἀμέσως ἄνθρωπον εἰς Ἐρηρόπταμον τὸν μᾶλλον πολυφοιτῆτον λιμένα, διὰ νὰ εὕρῃ ἄλλο πλοῖον.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν περιῆλθον ὅλας τὰς γωνίας καὶ τὰ κατὰ τόπον τοῦ μοναστηρίου μετὰ τοῦ πατρὸς Ἰωσήφ καὶ τοῦ ἡγούμενου, ὅστις δὲν ἔπαυε διηγούμενος ἱστορίας, καὶ πάντοτε ἐκκαλῶν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ πατρὸς Ἰωσήφ, ἐπισκέφθη δὲ καὶ τὴν βιβλιοθήκην, ὅθεν ὁ ἡγούμενος μοὶ ἐπέτρεψε νὰ λάβω ἐν εὐαγγελίῳ διὰ δακτυλίων γραμμάτων, ἓνα Δημοσθένειν χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου μὲν, ἀλλὰ παλαιόν, ἓνα Ἰουστινόν κ.τ.λ.

Εἰς τῶν μοναχῶν εἶχεν ὠραῖον σφαυρὸν γλυπτὸν ἀργυρέδον, κ' ἐπέθυμει νὰ μὲ τὸν πωλήσῃ· ἀλλὰ μ' ἐφάνη νέος πολλὰ. Εἶπα τοῦτο εἰς τὸν ἡγούμενον προσθεὶς ὅτι ἂν εὕρισκον σταυρὸν τινα ἢ λειψανοθήκην ἢ ἄλλο

τι κειμήλιον ἀρχαῖον, ἤθελον μετὰ χαρᾶς δώσειν καλὴν τιμὴν διὰ τὰ ἀποκτήσω. Πάραυτα ὁ ἡγοούμενος, ὡς ἐλλαμφθεὶς ἀνωθεν, μοι ἐπρότεινε, ἐπειδὴ αὐτὸς πολλὰ θέρμους θιασώτης τῶν ἀρχαίων δὲν ἦτο, νὰ μοι πωλῇ ἓνα τῶν σταυρῶν τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τόπον ἐκείνου νὰ θέσῃ τὸν τοῦ μοναχοῦ. Ὁ σταυρὸς ὃν οὕτω πως ἀπέκτησα εἶναι ἐν τῶν καλλίστων καὶ σεμνοτάτων χρυσοχοικῶν ἔργων ὅσα εὐρίσκονται σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ· ἀντιγραφεὶς ἀποτελεῖ τὴν τρίτην εἰκόνα τῶν Κοσμημάτων τοῦ Μεσαιῶνος ὑπὸ Σαοῦ, Λονδίνου, 1483. Ὁ σταυρὸς οὗτος ἐδωρήθη εἰς τὸ μοναστήριον ὑπὸ αὐτοκράτορος τινὸς Ἰωάννου, ὑποθέτω ὅτι Ἰωάννου τοῦ Ζιμισκῆ, ὅτον ἡδυνήθη νὰ εἰκάσω ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἡγοούμενου.

Ἐνῶ περιεπάτουں ἡσώχως μετὰ τοῦ ἡγοούμενου στραφεὶς αἴφνης ὡς ἐμπνευσμένος μ' ἠρώτησεν ἂν ἐγνώριζον πόσον πωλοῦνται τὰ καρύδια εἰς Κωνσταντινούπολιν.

— Τὰ καρύδια;

— Ναί! εἶπε, τὰ καρύδια εἶν' ἐξαίρετον πρᾶγμα ἔχουν πολλὰ εἰς Κωνσταντινούπολιν;

— Δὲν γνωρίζω, τῷ εἶπον, ἀλλὰ, πᾶτερ μου, πῶς καὶ διὰ τί θέλεις νὰ γνωρίζω πόσον πωλοῦνται τὰ καρύδια εἰς Κωνσταντινούπολιν;

— Ὡ! ἐπανελάβε· δὲν τρώγουν τὸ ἡμισυ ἀπ' οὗτι ἐπρεπε νὰ τρώγουν. Συκοφαντοῦν τὰ καρύδια· ἡ τροφή των δὲν εἶναι βλαβερὰ, εἶναι τροφή ἀρίστη. Καὶ οὕτως ἀδολεσχωῦν μ' εἰσήγαγεν εἰς στοὰν δωματίων, τὰ ὁποῖον δὲν εἶχον ἐτι ἰδεῖ, καὶ ὅπου ἐπεριπάτησα εἰς τὰ καρύδια μέχρι τῶν γονάτων. Ποτὲ δὲν εἶδα τόσον πληθὺς τούτων τῶν καρπῶν. Ὁ καλὸς ἡγοούμενος εἶχε προβλέψει φορτίον ὁλόκληρον καρυδιῶν διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἤλπιζε κέρδη μεγάλα, δι' ὧν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἐπισκευὰς τῆς μονῆς. Ἐπαρε, φάγε, μὴ ἐντρέπῃσαι, μ' εἶπε· φάγε διὰ νὰ ὑπάγῃς νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς Κωνσταντινουπολίτας φίλους σου τὴν γλυκύτητα τῶν καρυδιῶν τοῦ Ἀθωνος. Καὶ ἀληθῶς ἦσαν νοστιμώτατα· πλὴν ἔφαγα μετὰ πολλῆς διακρίσεως, διότι ἤμην νηστικός, καὶ εἰς τὸν Ἀθῶνα οἶνος Ἐσπερὸς δὲν εὐρίσκεται· εἶχα δ' ἀκούσει καὶ τὸν ἡγοούμενον τὸ πρῶτον συνδιαλεγόμενον μετὰ τοῦ πατέρ' Ἰωσήφ περὶ ἐτοιμασίας μεγάλου ἰχθύος διὰ τὸ γεῦμα. Ὅτε δ' ἔφθασεν ἡ ὥρα ἡ ἐπίσημος εἰσήλθομεν εἰς τὸ ἐστιατόριον. Εὗρομεν δὲ τὸν πατέρ' Ἰωσήφ καθήμενον εἰς τὸν σοφᾶν, ἀνακομωμένον, καὶ δίδοντα ὀδιγίαν εἰς τὸν ὑπρέτην τὸν παρατιθέντα τὸ γεῦμα. Οὗτος δὲ πρῶτον μὲν ἤπλωσε κατὰ γῆς τὸ τραπέζιον ἀνδρόν, εἶτα ἐπ' αὐτοῦ ἔθεσεν ἀνάσκελα τὴν τράπεζαν, εἶτα ἔφερε δύο βαυκάλλεις ἐκ κασιτέρου τὴν μὲν πλήρη οἶνου, τὴν δὲ ὕδατος, καὶ τὰς ἀπέθεσε πλησίον ἑξήρῃ μετὰ ταῦτα τρία προσκέφαλα διὰ τὸν ἡγοούμενον, τὸν πατέρ' Ἰωσήφ καὶ ἐμὲ, καὶ ὑπῆγε νὰ φέρῃ τὸ φαγητόν. Μετὰ μικρὸν ἐφάνη κομίζων συνάρσει καὶ ῥωμαλέου τινος ἀναγνώστου ὅλα ὁμοῦ τὰ φαγητὰ ἐπὶ μεγάλῳ δίσκῳ χαλκοῦ (σινιῖου) στοναχίζοντος ὑπὸ τὸ βάρος· ἔθεσαν δ' αὐτὸν οὕτως ἔχοντα ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς ἀντεστραμμένης τραπέζης. Καὶ εἰς μὲν τὸ κέντρον τοῦ δίσκου ἔπλεον εἰς μεγάλην παροψίδα ἐντὸς λιπαροῦ ἀρτύματος ὁ ἰχθύς, πέριξ δὲ περιχώρουν ἄλλα μικρότερα τρυβλία περιέχοντα ἐλαίαν, ὀξυφυλλάδα, χαδιάριον, παπᾶγια χνεσί, καὶ ἄλλα φαγητὰ θεσπέσια. Δύο δὲ αἰλουροὶ παρακολουθοῦντες τὴν δαίτα, ἤλθον καὶ παρεκάθησαν ἐγγὺς ἀλλήλων· ὁσμή δὲ ἀμβροσία ἐξητμίζετο πέριξ ἐκ τοῦ ἰχθύος ἐρεθίζουσα τὴν ὄρεξιν. Ἐνῷ δὲ τὰς χεῖρας καὶ ἡτομαζόμεν νὰ καθίσω, ὅτε ὁ ἡγοούμενος ὅστις ἄλλο παρὰ τὸ γεῦμα εἶχε κατὰ νοῦν, ἤρχισεν λίαν ἀκαίρως μίαν ἀπὸ τὰς ἀτελευτήτους ἱστορίας του.

Ἐλαλήσαμεν ἤδη, εἶπε, περὶ τοῦ πληθους τῶν βασιλέων, ἡγοούμενων καὶ πατριαρχῶν ὅσοι ἀνεχώρησαν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἔτελειωσαν ἐνταῦθα ἐν εἰρήνῃ τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Ἐν ἔτει δὲ 1336, ἐποχῇ σημαντικῇ εἰς τὰ χρονικά τοῦ Ἀθωνος, ἤλθεν εἰς τὸ ὄρος σοφὸς τις ἐκ Καλαβρίας, ὀνόματι Βαρλαάμ. Ἦσαν δὲ τότε εἰς τὸ ὄρος ἄνδρες ἄγιοι, ἀσκηταί, οἵτινες διὰ τῆς ἐντελούς ἀπὸ τῶν γηίνων ἀποσπάσεως καὶ τῆς θεωρίας τῶν οὐρανίων, ἔφθασαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος, ὥστε ἡζιώθησαν νὰ βλέπωσι τὸ φῶς τοῦ ὄρους Θαβώρ.

— Τοῦ ὄρους Θαβώρ;

— Ναί! ὑπέλαβεν ὁ ἡγοούμενος· τὸ φῶς τὸ ὀρθρὸν ὑπὸ τῶν ἀποστέλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Μεταμορφώσεως ἀπεκαλύφθη εἰς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους διὰ τῆς μακρᾶς ἀσκήσεως καὶ προσευχῆς καὶ νηστείας. Τὴν κεφαλὴν ἔχοντες κεκλιμένῃ, καὶ αἶροντες τὴν διάνοιαν, πρῶτον ἐνόμιζον ὅτι ἐπλανῶντο εἰς χάος καὶ σκότῃ, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπληροῦντο θείας ἀγαλλιάσεως, ἀκτῖς ἐπουρανίου φωτὸς κατήρχετο εἰς τὰ μέτωπά των καὶ ἔδλεπον ἐαυτοὺς ἀκτινοβολοῦντας.

— Θαυμάσιον!

Ὁ ἡγοούμενος ἐξηκολούθησε,

Ἄλλ' ὁ Βαρλαάμ ἐκεῖνος, ἄνθρωπος σαρκικός καὶ ὑλόφρων, ἐτόλμησε νὰ ἐκφέρῃ δισταγμοὺς ὡς πρὸς τὸ μυστήριον τοῦτο· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ προσέβη ἕως καὶ νὰ καταγελαῖ τοὺς σεβασμίους πατέρας τοὺς βλέποντας τὸ φῶς τοῦ ὄρους Θαβώρ. Τόσον δὲ ἦτον ὁ κατηραμένος ῥήτωρ ἐπιτήδειος καὶ δεινός, ὥστε διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐνέσπειρε τὴν δυσπιστίαν εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἄλλων τοῦ ὄρους ἀναχωρητῶν. Ἐγίναν τότε δύο πατρίαι· αἱ ἀμφοτέρηται προσέησαν εἰς λογομαχίας, αἱ λογομαχίαι εἰς ἔριδας, τὸ ὄρος ὅπου δὲν ἔδλεπε πρὶν εἰμὴ φιλησούχους καὶ εἰρηνικοὺς μοναχοὺς, κατήντησε τώρα θέατρον ἐριδῶν καὶ δυσπιστίας, καὶ δὲν ἐπανεῦρε τὴν γαλήνην, εἰμὴ ἀφοῦ ὁ ἀρχαίτιος ὄλων τῶν δεινῶν ἀφωρίσθη καὶ ἐδιώχθη ἀπ' ὅλα τὰ μοναστήρια. Τότε κατέφυγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἡ διαλεκτικὴ του δεινότης, ἡ παιδεία καὶ ἐπιδειξιότης τῶν τρόπων του κατεστάθησαν αὐτὸν γρήγορα γνωστὸν εἰς τὴν αὐλήν· ἀλλὰ καὶ ἡ πόλις αὐτὴ μετεβλήθη ἐντὸς ὀλίγου εἰς αἰτίαν του εἰς θέατρον θεολογικῶν ἐριδῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ εἰς δεινὰς εὐρισκόμενος περιστάσεις, ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν Ὁρχάνην κατέλαβον τὴν Βιθυνίαν καὶ ἄλλας χριστιανικὰς χώρας, θέλων δὲ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν αἴτιον τῶνων ἐριδῶν συγκατένευσε (καὶ ἐνταῦθα οἱ αἰλουροὶ, οἵτινες ὀλίγον ἐφρόνιζον περὶ αὐτοκράτορος καὶ περὶ Βαρλαάμ, ἤρχισαν νικουρίζοντες νὰ δεικνύωσι τὴν ἀνυπομονήσιν των ὅτι δὲν ἐλάμβανον τὸ ἐκ τῆς τραπέζης μεριδίον των) συγκατένευσε λέγων ν' ἀποστείλῃ τὸν Βαρλαάμ πρέσβυν εἰς τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης, ὅπως συμβιβάσῃ τὴν ἀναμείνον Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν ὑπάρχουσαν διαφωνίαν, ἐπὶ τούτῳ ὥστε νὰ σεῖλωσιν οἱ ἡγεμόνες τῆς Δύσεως βοήθειαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς. Ἄλλ' ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ἀπέθανεν ἐκ τοῦ πολλοῦ ἀγῶνος μεθ' οὗ συνήρθησαν ἐμπροσθεν τῆς συνόδου ὑπὲρ τῶν ἐνθραστικῶν ἀσκητῶν. Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος ἐξέπεσε τοῦ θρόνου. Ἰωάννης δὲ ὁ Καντακουζηνός, μὴ θέλων νὰ δυσαρεστῇ οὐδένα, ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Θεοδώραν σύζυγον εἰς τὸν Ὁρχάνην, κατὰ δὲ τὴν σέφιν αὐτοῦ ὑπεδέθη τὸ μὲν δεξιὸν χρυσοῦν πέδιλον ὑπὸ Γραικῶν, τὸ δ' εὐώνυμον ὑπὸ Λατίνων. Ἐν τούτοις ὡς ἐκ τῆς ἀκαταστασίας τῶν χρόνων ἐκείνων ἡ πρεσβεία τοῦ Βαρλαάμ δὲν ἐπέτυχε. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Καντακουζηνός ὁ παραδούς ἡμῖν τὴν ἱστορίαν ταύτην, παραιτηθεὶς τοῦ θρόνου, ἔγινε μοναχὸς εἰς τὸν

Ἄθωνα εἰς τὸ μοναστήριον τὸ καλούμενον τότε Μάγ-
γανον.

Ἔως νὰ τελειώσῃ ἡ ἱστορία, τὸ φαγητὸν ἐπάγωσεν
ἀλλὰ τόσο ἐνδιαφέροντα μ' ἐφάνησαν τὰ περὶ τοῦ βίου
καὶ τῶν φρονημάτων τῶν μοναχῶν κατὰ τοὺς καιροὺς
ἐκείνους τῆς ἀμαθείας, ὥστε μ' ἐπαρηγόρησαν διὰ τὴν
ἀπώλειαν τοῦ μόνου καλοῦ γεύματος τὸ ἐπίσιν μοι πα-
ρετέθη ἐπὶ τοῦ Ἀθωνος. Ἐλάμβανε δὲ ἡ διήγησις χα-
ρακτῆρα σοβαρώτερον γινόμενη ἀπὸ στόμα μοναχοῦ
ζῶντος ἐν τῇ ἀπλότῃ τῶν ἀρχαίων χρόνων. Τὰ πλα-
τέα του ἐνδύματα, ἡ μακρὰ γενειάς, ἡ Βυζαντινὴ κατα-
σκευὴ τῆς αἰθούσης ὅπου ὁ διάλογος ἐγίνετο, ἐξέπληττον
τόσον τὴν φαντασίαν μου, ὥστε οἱ λόγοι ἐμείναν ἐγκε-
χαραγμένοι εἰς αὐτήν. Ὅτε μὲ διηγείτο τὰ πράγματα
τοῦ κόσμου ἐξ οὗ ἀνεχώρησε καὶ τὰς θυέλλας ὅσαι ἐ-
νέσκηψαν εἰς τὰς ἐρημικὰς μονὰς τοῦ Ἀθωνος, ἡ ἐμ-
βριθὴς φυσιογνωμία του ἐφαίνετο διδάσκουσα ὅτι ἐντεύ-
θεν τοῦ τάφου δὲν ὑπάρχει μέρος γῆς ἄβατον εἰς τοὺς
πονηροὺς.

Οὐδ' αὖ μοι τῶν περιγῆσέων μου εἶδα θεῶν θελκτικωτέ-
ραν τῶν μικρῶν τοῦ Ἀθωνος ἐπαύλεων. Κεῖνται δ' αὗται
συνήθως εἰς τὰ πλάγια τῶν βουνῶν ἐν μέσῳ τῶν καλ-
λιεργουμένων ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἀγρῶν, καὶ συνίσταν-
ται εἰς μικροὺς τετραγώνους πυργίσκους, μὲ βραχὺ
περιτείχισμα καὶ ναίσκον, ὅθεν ὁ ἥχος τοῦ σημάντρου
ὁ καλῶν τοὺς μοναχοὺς εἰς προσευχὴν διαχέεται μεγαλ-
χολικὸς εἰς τὰ πλησίον ἀρχέγονα δάση. Ἐνθεν δὲ κακεί-
θεν ἡ ἀνεμώνῃ καὶ τὸ κυκλάμινον στολιζέουσι τὴν γῆν.
Καταρράκται δὲ κρυσταλλίγων ὑδάτων καταπίπτουσιν
εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰς φάραγγας ἀπὸ βράχων ἡλι-
βάτων. Ἄν τὸ ὅρος τὸ περιέχον τὰς ὠραίας ταύτας σκη-
νὰς ἤθελε κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ Λουσίπου (α) μετα-
ποιηθῇ δι' ὑπερφύους ἀγῶνος τῆς ἀνθρωπίνου τέχνης εἰς
ἀνδριάντα τοῦ Ἀλεξάνδρου, διατάξῃ ἂν ἤθελε παρά-
σχει θεῶν μεγαλοπρεπεστέραν τῆς ὑπὸ τὰ ὄμματά μου
μαγικῆς σκηνῆς, ἣν καθωράϊζον ἔτι μᾶλλον οἱ ὑπερ-
νεφεῖς θόλοι καὶ πύργοι τῶν μοναστηρίων.

Τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρωίας ἡμίονοι ἦσαν ἔτοιμοι πε-
ριμένοντες νὰ μὲ κομίσωσιν εἰς τὸ βρίκιον τὸ ὁποῖον
ἐμελλε νὰ μὲ ἀπαγάγῃ μετὰ τῶν θησαυρῶν μου ἐκ
τῶν ἡρέμων ἐκείνων ἀκτῶν. Ἐκένωσα δὲ τὸ βαλάντιόν
μου, καὶ ὑπολογίσας ὅτι μὲ ἦτον ἀφεύκτως ἀναγκαῖον
μέχρι τοῦ εἰς Δαρδανέλιαν πλοῦς, ἔδωκα τὰ λοιπὰ ἀρ-
γύρια εἰς τὸν ἡγούμενον λατῶν παλαιὸν κιθώτιον ὅπου
ἔστοίθασα τοὺς μεγάλους τόμους μου διότι οἱ σάνκοι
ὑπέργκοι ἤδη ἦσαν ἀνεπαρκεῖς. Ἀρῆκα δὲ μὲ θλίψιν
τὸν ἡγούμενον μ' ἔλκον τὴν σχοινοτένεια τῶν διηγῆσέων
του, ἀπεχαίρετ' αὖ καὶ τὸν πάτερ Ἰωσήφ καὶ τὸν
αἰλουρον. Ὅμως ἀναχωρῶν ἐλθρομένη κατὰ δυστυ-
χίαν τὸν Ἰουστίνον τὸν ὁποῖον εἶχα λάβει ν' ἀναγνώσῃ
ἦτο δὲ μικρὸς ὀγκώδης τόμος εἰς ὄγδοον ἐπὶ χάρτου
μεταξίνου βεβαίως μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου παρεβρί-
φθη εἰς κάμμιαν γωνίαν.

Ἐπέβην εἰς τὸ πλοῖον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ
ρύακος τοῦ Ξεροποτάμου, ὅχι παντάπασιν ἐλευθερὸς
ἀπὸ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν.

Ὅτε ἐξέφρασα τοὺς φόβους μου εἰς τὸν πλοίαρχον, μὴ
φοβοῦ, μ' εἶπε· ἡ θάλασσα τώρα εἶναι ἀκίνδυνος, ἐπει-
δὴ πρὸ δεκαπέντε περὶπου ἡμερῶν δὲν ἐφάνη κανὲν
πειρατικόν. Ἡ ἀπάντησις δὲν ἦτο πολὺ ἐπιτηδεῖα νὰ
μὲ καθησυχάσῃ, κ' ἐπειδὴ ἀνέμος δὲν ἔπνεε, διηλθον
ἐν ἀγωνίᾳ τρεῖς θανασίμους ἡμέρας. Αἶφνης εἶδομεν
ὀπισθὲν μας τὸ λευκὸν ἱστὶον ἀχρεῖου κοττέρου ἐπομέ-
νου σταθερῶς καθ' ἡμᾶς ἀμέσως ἔτρεξα κ' ἔκρυψα

τὰ χειρόγραφα μὲ ὅσα παλαιόπανα εὗρον εἰς τὸν ἄν-
τλον, πλὴν μετ' ὀλίγον διεκρίναμεν ἐπὶ τῆς σημαίας
τοῦ πλοίου ἐκείνου τοὺς ἀστερίσκους καὶ τὰς λωρίδας
τῶν Ὀμοσπόνδων πολιτειῶν. Ἦτον φαίνεται ὁδηγὸς
ἄλλου μεγάλου πλοίου Ἀμερικανικοῦ. Περί δυσμᾶς
ἡλίου εὐρέθημεν ἀσφαλέςτατοι ὑπὸ τὸ κανονοστάσιον
τοῦ Ῥουμελῆ Καλεσσί, τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ φρουρίου τῶν
Δαρδανελλίων, ὅπου ἀπεβίβασα μὲ χαρὰν ἀνέκφραστον
τὰ βιβλία μου, τοὺς πολυτίμους καρπούς τῶν τοσούτων
ἐπὶ τοῦ Ἀθωνος μέχθων καὶ ἐρευνῶν μου.

(Μετάφρ. Ἰ. Καρατσούτσα.)

ΤΟ ΜΑΥΡΟΝ ΦΟΡΕΜΑ.

Διήγημα ἱστορικόν.

Πηγαῖνω ἀρκετὰ συχνὰ εἰς Βερσαλλίας· ἀναμνή-
σεις τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς μου ἡλικίας μὲ συνδέουν
μετὰ τῆς πόλεως ταύτης. Διέτρεξ', πολλάκις ἐλευθερὸς
πάσης ἄλλης φροντίδος, καὶ πλήρης ὀνειροπωλήσεων,
ἀλλὰ φεῦ! εὐθὺς ἀφανισθέντων, διέτρεξα λέγω τὰ
δάση τοῦ Σατορῦ, τὸν κῆπον, τὰ δύο Ῥιανόν, τοὺς
μεγάλους αὐτοὺς δρόμους, ὅπου τὸ χόρτον αὐξάνει
εἰς τὰ σχίσματα τῶν λιθοστρωμάτων, καθὼς τὰ ἄνθη
αὐξάνουσιν εἰς τοὺς τύμβους. Ἀγαπῶ τὰς Βερσαλ-
λίας, μολονότι δοκιμαζῶ ψυχικὴν τινα μελαγχολίαν.
Ἐπῆγα λοιπὸν τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν εἰς τὴν
πόλιν τοῦ ΙΔ' καὶ τοῦ ΙΕ'. Λουδοβίκου, εἰς τὴν πό-
λιν, τὴν ὁποῖαν ὁ ΙΕΤ' Λουδοβίκος ἄρσεν ἵνα ἔλθῃ
εἰς Παρίσιους, συνοδεύμενος ὑπὸ παραφρονοῦντος
πλήθους, τὸ ὁποῖον ὠδήγησε τὸν βασιλέα του εἰς τὴν
λαίμητόμον· εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ὁ Ναπολέων καὶ οἱ διά-
δοχοί του δὲν ἠθέλησαν νὰ κατοικήσωσι, καὶ τὴν ὁ-
ποῖαν ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος μάτην ἐδοκίμασε νὰ
γαλθανίῃ. Αἱ Βερσαλλίαι εἰσὶ πόλις νεκρά.

Εἰς τὸ κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου
προάστειον, τὸ ἐπικαλούμενον ὁ ἅγιος Γερμανός, εἰς
τὸ προάστειον ἐκεῖνο τῆς πόλεως τοῦ μεγάλου βα-
σιλέως, κατὰ τὴν ὁδὸν Βουρδωνέν, ὑπάρχει ἀκόμη
γραῖα τις κυρία, λαβοῦσα τὴν τιμὴν νὰ ἦναι μία ἐξ
ἐκείνων, αἵτινες προσέφερον τὴν ἐλευθερίαν των πρὸς
ἀνταλλαγὴν τῆς Μαρίας Ἀντωνιέτας. Ἐκάστην Κυ-
ριακὴν συναθροίζει τινὰς συγχρόνους αὐτῆς εἰς τὸν
οἶκόν της, ὅπου συνδιαλέγονται, ὅπως εἰς οὐδὲν πλεόν
μέρος· ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν ὁποῖαν εἶχε μετὰ τῆς
οἰκοδεσποίνης φιλίαν ἡ μήτηρ μου, εἶχον τὴν τιμὴν νὰ
εἰσέρχομαι εἰς τὴν σεβασμίαν ταύτην ὁμήγουρι.

Ἦτο περίπου ἡ ἐνάτη τῆς ἐσπέρας ὥρα, καὶ ἡ-
τοιμαζόμεν ν' ἀποχωρήσῃ τὴν ὁμήγουριν' ἡγήθη
λοιπὸν διὰ νὰ φιλήσῃ τὴν χεῖρα τῆς μαρκεσίας δ' Α. .
...., ὅταν ὁ γέρον Δομίνικος, ὁ ὑπηρέτης τῆς μαρ-
κεσίας, ἀνῆγγειλεν·

— Ὁ κύριος ταγματάρχης Μαρτίνος.

Εἶχον πρὸ ὀλίγου γευματίσει μὲ ὅλους διάσημα
ὀποκείμενα· ἤθελέ τις νομίσει ὅτι ἀναγινώσκει ζωη-
ρὰν σελίδα τοῦ δ' Ὀζιέρου. Τὸ μεταξὺ τῶν διασήμεων